

BUITEN

2^E JAARGANG N^O. 14.

ZATERDAG 4 APRIL 1908.

Foto Aug. F. W. Vogt.

HET KASTEEL ZUYLEN. (VROEGERE INGANG).

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

REDACTIE:
HENRI VAN BOOVEN, te HILVERSUM.

MEDEWERKERS.

ARCHITECTUUR, (Gebouwen, woninginrichting, meubelen, verlichting, verveering, enz.) TUINARCHITECTUUR, PLAATSBSCHRIJVING: W. BAX JR., A. F. VAN BEURDEN, H. VAN DER BORCH VAN VERWOLDE, WOUTER COOL, H. J. DAMMERMAN JR., J. W. HANRATH, E. RUEMPOL, AUG. SASSEN, PROF. K. SLUYTERMAN, LEONARD A. SPRINGER, D. F. TERSTEEG, P. WESTBROEK. BLOEMEN- EN MOESTUIN: (Serres, kassen, enz. vruchtboomen, sierheesters). J. G. BALLEGO, K. BERENDSEN, JAC. B. BRINK, E. H. J. CUNAEUS, A. FIET, J. J. KRUYFF, M. LEUNENBURG, A. SCHUTTEVAER, E. TH. WITTE. FOKKEN EN KWEEKEN: (Paarden, runderen, wolven, honden, pluimvee en ander gevogelte, vissen, bijen): F. BLAAUW, G. C. DUVAL VERWEY, CHR. H. J. RAAD, S. SPANJAARD LZN., JOH. PH. TUYT. FOTOGRAFIE: J. A. BAKHUIS, M. A. BOER, F. F. BRUYNING JR., WOUTER COOL, DR. A. J. M. GARJEANNE, G. A. M. GARJEANNE, MEVR. C. DE VRIES-BLOM. HYGIËNE, (Tuinsteden) OPVOEDING EN ONDERWIJS: J. BRUINWOLD RIEDEL, G. H. DEMMINK, J. C. G. GRASÉ, G. OOSTERBAAN. LANDBOUW, LANDBOUW-ECONOMIE, HEIDEONTGINNING EN BOSCH-CULTUUR: (Cultuurplanten, woudflora, veredeling van gewassen, enz.) L. BROEKEMA, F. F. BRUYNING JR., V. R. Y. CROESSEN, S. R. VON FRANCK, J. P. VAN LONKHUIJZEN, J. RINKES BORGER, J. Z. TEN RODENGATE MARISSEN, A. J. VAN SCHERMBEEK, C. G. SPENGLER, DR. J. J. OTT DE VRIES. LEVENDE NATUUR EN LETTERKUNDIGE BIJDRAGEN: MEJ. A. BIENFAIT, MEJ. C. BIENFAIT, M. J. BRUSSE, MEVR. A. BIJL VAN SLOOTEN, BERN. CANTER, J. DAALDER DZ., HENRI M. DEKKING, P. FRANSSEN JZN., DR. A. J. M. GARJEANNE, G. DE GRAAF, E. HEIMANS, MEVR. HOFFMANN, J. HORA ADAMA, DR. EDW. B. KOSTER, JOH. DE MEESTER, HENRI MEIJER, J. REDDINGIUS, MEJ. B. STOLK, P. TEUNISSEN, DREVESS UITTERDIJK. METEOROLOGISCHE EN ASTRONOMISCHE MEDEDEELINGEN: DR. C. SCHOUTE, J. VAN DER BILT, PROF. DR. A. A. NIJLAND. SPORT: (Cricket, golf, hockey, kaatsen, lawntennis, voetbal, ijskolf (bandy), enz.; paardensport; jacht en jachthonden; automobilisme, wielrijden, toerisme; roeien, zeilen, zwemmen, vissen, watertochten; bijfarten, schermen, vuistvechten, enz.; wedstrijden) H. F. ADAMS, LUIT. H. BIJMAN, J. COUCKE, PROF. P. H. DAMSTÉ, A. W. H. W. H. R. VAN MANEN, W. WESTRA.

INHOUD:

De Sterrenhemel in April, door A. A. N.	blz. 158
Nederlandsche Militaire Bond voor Lichamelijke Opvoeding	159
Varia.	159
Het kasteel Zuilen, door E. Ruempol (slot), geïllustreerd	blz. 157 en 160
Limburgsche legenden, door A. F. van Beurden	blz. 162
Iets over het veredelen van vruchtboomen, door W. H. Kooimans, geïll.	163
Bloeiende elzen, door L. Dorsman Cz., geïllustreerd	164
Het vroege voorjaar in de duinen, door J. Daalder Dz.	165
Bij de mieren, uit het Engelsch door Henry C. Mc. Cook, geïll. (vervolg)	166
Dahlia's, door E. Th. W., geïllustreerd	167

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Bij iedere rubriek wordt gelegenheid voor correspondentie opengesteld en gelieve men vragen aan de Redactie te richten.
Fraaie foto's zullen gaarne ter beoordeling ontvangen worden. Te adresseeren aan de Redactie of aan de Uitgevers. De inzender verzuime vooral niet duidelijk zijn naam en adres te vermelden; ook achter op de foto's.
Van tijd tot tijd zullen prijsvragen voor de beste foto's op een of ander gebied worden uitgeschreeven.
De Uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van een annonce, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff - AMSTERDAM -

DE STERRENHEMEL IN APRIL.

DE stand der Sterrenbeelden in den vóóravond (omstreeks 9 uur) blijkt uit het volgende overzicht:
Zenith: Groote Beer, Draak;
Noorden: Andromeda, kleine Beer, Cassiopeia, Cepheus, Draak, Hagedis, Zwaan; Noordoosten: Lier;
Oosten: Boötes, Hercules, Jachthonden, Kroon, Ophiuchus, Slang, Weegschaal;
Zuidoosten: Maagd;
Zuiden: Schip Argo, Beker, Hoofdhaar van Berenice, Kreeft, groote en kleine Leeuw, Raaf, Sextant, Waterslang;
Zuidwesten: Groote en kleine Hond;
Westen: Eenhoorn, Lynx, Orion, Stier, Tweelingen, Wagenman;
Noordwesten: Driehoek, Giraffe, Perseus.
De Melkweg loopt te 9 uur van Zuidwest naar Noordoost, en bereikt in het Noordwesten een hoogte van slechts 30°, zoodat zijn licht grootendeels verloren gaat in de heijigheid van den horizon, die in ons land slechts hoogst zelden geheel vrij is van damp en nevel. Van dewaarneming van Algolminima, Zodiakaallicht en Gegenschijn kan deze maand nauwelijks sprake meer zijn.

Omstreeks den 20^{en} April zijn er vallende sterren te verwachten, die naar hun in de Lier gelegen straalpunt Lyriden heeten, en die naar alle waarschijnlijkheid eens deel uitmaakten van de eerste komeet van het jaar 1861.

De tijdsvereffening is den 15^{en} April nul, zoodat op dezen datum een goede zonnwijzer zonder „vereffening” het uur onzer uurwerken aangeeft. Ook half Juni, 1 September en op Kerstmis wijzen zonnwijzer en uurwerken denzelfden tijd aan.

Mercurius is morgenster, maar ondanks zijn tamelijk groote „elongatie” niet waarneembaar, daar de planeet slechts enkele minuten vóór de zon opkomt.

Venus en Mars blijven aan den Westelijken hemel zichtbaar. De afstand der beide planeten, die in het begin der maand ongeveer anderhalven graad bedraagt, neemt tegen Mei tot tien graden toe. Mars, die tot nu toe links, d.i. ten Oosten van Venus gezien werd, zal men na 5 April rechts van de avondster moeten zoeken. De beide planeten verwijderen zich snel van elkaar en bieden een mooie gelegenheid, om het gedrag van „dwaalsterren” te vergelijken met de onveranderlijkheid van de constellaties der vaste sterren. Ettelijke dagen lang zullen de schitterend witte Venus, en de thans nog maar zwak lichtende roode Mars in het veld van een binocle samen zichtbaar zijn. Mars wordt, zooals gezegd, zwakker. De planeet behoudt hare oostwaartsche beweging, die haar van den Ram in den Stier brengt. Ook haar middellijn blijft afnemen en bedraagt in April nog maar 4°: de afstand der planeet tot de aarde is reeds half Maart tot het dubbele van den afstand zon—aarde aangegroeid en blijft tot in Augustus aldoor toenemen.

Venus daarentegen wordt nog steeds helderder. Haar middellijn neemt in de maand April van 19° tot 26° toe. Den 26^{en} April bereikt de avondster haar grootste Oostelijke elongatie, ten bedrage van 45 5. In een kijker vertoont zij op dien datum een zuiver „Eerste Kwartier”. In N. 6 van dezen jaargang zagen wij hoe de Venus-sikkel vervolgens aldoor smaller gaat worden, maar dat desniettegenstaande de helderheid der planeet, dank zij de schijnbare toename harer middellijn, nog vermeerderd.

Jupiter is in April nog alleen in den vóornacht goed waarneembaar. Van 30 Maart af hervat de planeet hare rechtlopende, d.i. Oostwaarts gerichte beweging tusschen de sterren door.

Saturnus is niet waarneembaar.

Paschen valt dit jaar op 19 April. Ook in 1840 was dit het geval, en het zal wederom in 1981 zoo zijn. Het is den lezers van „Buiten” misschien wel bekend, dat voor het Paaschfeest, volgens de in Christelijke landen heerschende gewoonte, aangenomen wordt de Zondag, die op de eerste Volle Maan na het officieele begin der lente (21 Maart) volgt. Paschen kan dus op 22 Maart vallen: dit geschiedde in de jaren 1598, 1693, 1761 en 1818, maar het geval zal zich in de eerste drie eeuwen niet meer voordoen. Is echter de Volle Maan op den 21^{en} Maart juist voorbij, dan heeft men tot 19 April op den eerstvolgende V. M. te wachten: is deze datum dan bovendien een Maandag, dan is het pas 25 April Paschen. Op dezen uitersten datum viel het Paaschfeest in de jaren 1666, 1734 en 1886 en zal het in 1943, 2038 en 2190 vallen.

Dit jaar is het op Donderdag 16 April Volle Maan, zoodat de eerste Zondag daarna op den 19^{en} valt. De tamelijk ingewikkeld lijkende voorschriften voor de datumbepaling van het Paaschfeest werden op het concilie van Nicaea (325 n. Chr.) gegeven. Zij zijn te beschouwen als een poging van de geestelijkheid, om het Paaschfeest zoo te regelen, dat het

- 1°. op een Zondag valt;
- 2°. in de lente — ten einde daardoor de van ouds bij alle volkeren gevierde lente-feesten te continueeren;
- 3°. nooit met het Joodsche Pascha samenvalt, en
- 4°. toch (schijnbaar) geheel onafhankelijk van dit voornamelijk Joodsche feest wordt vastgesteld.

Daar het begin der lente bepaald wordt door het oogenblik, dat de zon haar intrede doet in het Noordelijk halfond, zoo ziet men, dat de datum van het Paaschfeest van den loop van zon en maan afhangt: gemakshalve laat men hem van een genormaliseerde zon en dito maan ahangen, die wel op den langen duur met de ware zon en maan gelijken tred houden, maar die toch in elk bijzonder geval daarvan merkbaar kunnen afwijken. Zoo kan een astronomisch met de ware plaatsen van zon en maan berekend Paaschfeest geheel anders uitvallen, dan het volgens de oude kerkelijke — en thans nog algemeen gebruikte — voorschriften geregelde Paschen. Aan den anderen kant maakt de invoering van de genormaliseerde zon en maan, dat het Paaschfeest zich door een vrij eenvoudige berekening laat vinden. Deze berekening werd in 1816 door den beroemden mathematicus Gauss aldus geformuleerd:

Deel het jaartal door 19, 4 en 7 en noem de resten a , b en c ; deel daarna $19a + 24$ door 30 en noem de rest d . Is eindelijk c de rest van de deeling van $2b + 4c + 6d + 5$ door 7, dan valt Paschen op $22 + d + c$ Maart, d.i. op $d + c - 9$ April. Voor 1908 vindt men $a = 8$, $b = 0$, $c = 4$, $d = 26$ en $e = 2$ en dus valt Paschen op 19 April. Ik merk nog op, dat de formule ons voor enkele gevallen in den steek laat, en dat de getallen 24 en 5 alleen voor de 20ste en 21ste eeuw gelden.

Zonder op deze berekening van het Paaschfeest uitvoerig in te gaan, kan ik toch wel met een enkel woord toelichten, hoe hier de deulers 19, 4, 7 en 30 een rol spelen. De deelingen door 4 en

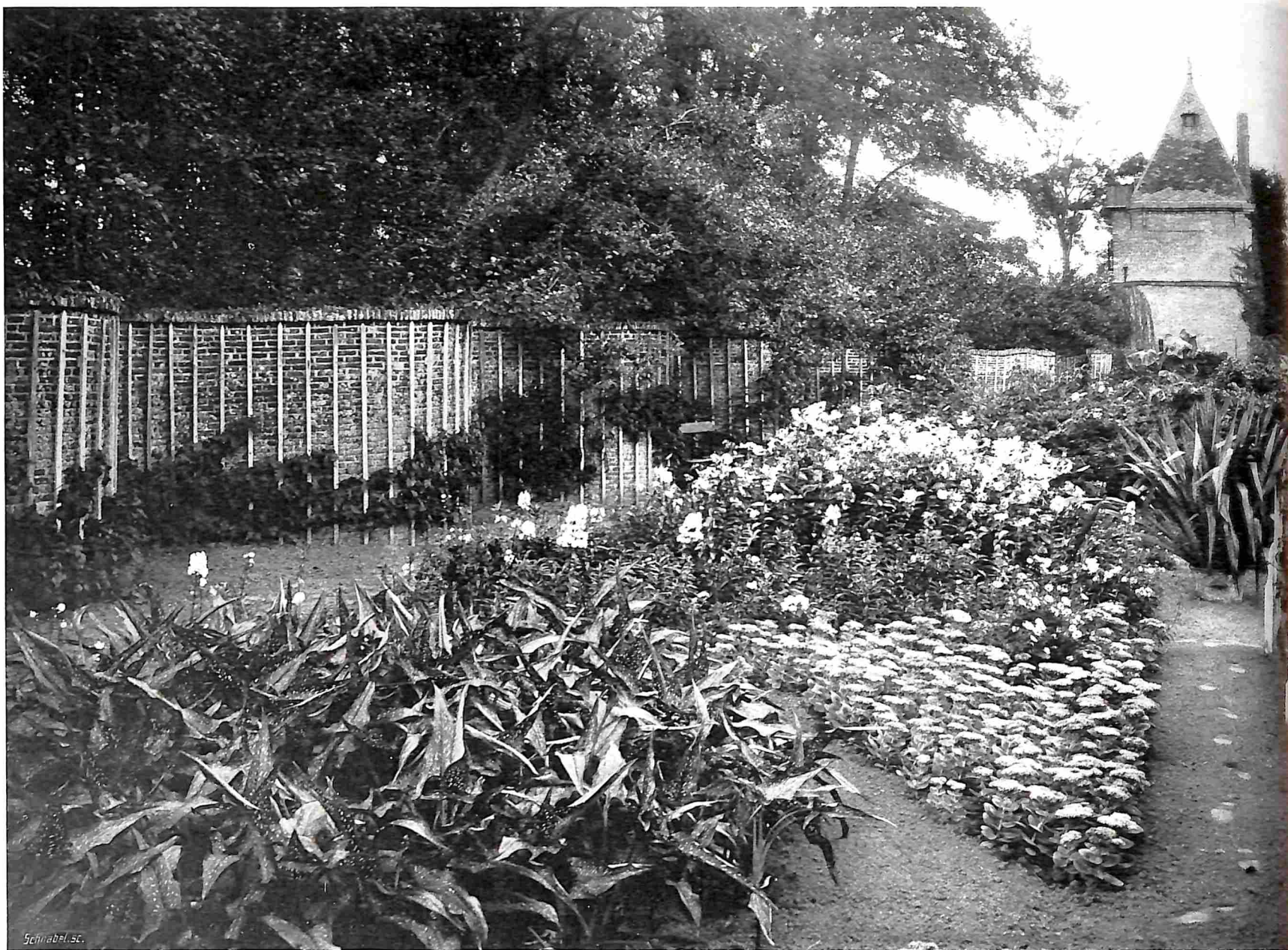

Foto Aug. F. W. Vogt.

TUINDETAIL MET SLANGVORMIGE TUINMUUR.

HET KASTEEL ZUYLEN.

(Slot).

VOOR verschillende punten van kasteel en omgeving, voor de belangwekkendste interieurs zijn de hierbij afgedrukte fotografische opnamen een welkome en fraaie gids. Na het geschiedkundige relaas, dat hieraan voorafgaat en waarvoor van Lennep en Hofdijk even betrouwbare als aangename leidlieden waren, vragen wij nog de aandacht voor een beschrijving van een wandeling door het kasteel zelf en van een neuzen in hoogst belangrijke familie-papieren en bescheiden.

Een eigenaardigen indruk maakt het binnenkomen door de groote poortdeur, waar men dadelijk stuit op den vroegeren buitenmuur (zie boven), waarlangs gemakkelijke trappen naar

de eerste verdieping voeren. De rez-de-chaussée is als bij een gewoon heerenhuis het sousterrain, terwijl nog onder den grond de kelders zijn uitgegraven. Links afslaande door het gangetje komt men door de vroegere poederkamer in een gang welke naar buiten voert, naar een bleekje (op de foto duidelijk te onderscheiden), dat in den vestingtijd het kerkhof geweest moet zijn voor de soldaten der bezetting, die door het vijandelijk schiet-sneuvelden. In het rondel was de gevangenis. De kerker is achtkantig, terwijl het gangetje van de deur naar de eigenlijke gevangenisruimte met een bocht gebouwd is, opdat een gevangene geen voldoende aanloop zou kunnen nemen en voldoende kracht kunnen ontwikkelen om de deur open te trappen. Bij den kelder

zagen wij de gezellige werktuigen voor kromsluiten van gevangenen, terwijl de vroegere burchtheeren ook nog de weerbarstigen door het sluiten van een kettingkroeg aan het been dezen tot rede trachten te brengen.

Langs de gemakkelijke trap, die naar boven leidt, komt men op een breede gang, waar de wapenborden van de verschillende eigenaren zijn aangebracht, kannonnetjes van het jaar 1660 met de wapens van Hoefft staan en tal van schilderijen hangen van Honthorst en minder bekende vorsten van het penseel. Op onze rondwandeling door de zalen troffen ons ook fraaie stukken — alle portretten — van Honthorst, Gerard Cuyp, Maes, Moreels, Hoedt, enz., enz.

In de Gobelinzaal, wel het mooiste vertrek uit het geheele kasteel, staan buiten gewoon mooie oude kasten, prachtige stukken porcelein, terwijl de „toile flamande“ van 1700 een zeer fraaien laan vertoont, welke — een bewijs van goed aangebrachte perspectief — bij zijwaartsche verplaatsing „meegaat“.

In de oude huwelijkskapel, bij de gobelin

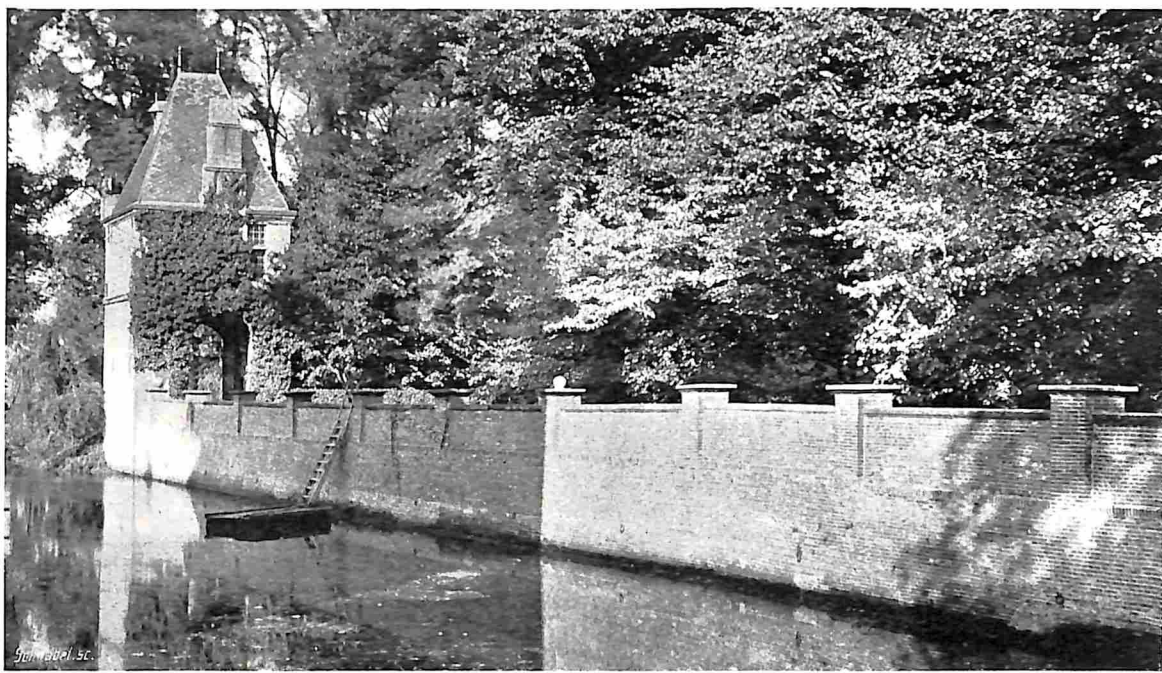

Foto Aug. F. W. Vogt.

GEZICHT OP DE POORT EN DE BINNENGRACHT.

linzaal, zijn de wapens aangebracht van de families van Tuyll, Rheede en Lokhorst, terwijl het archief met een ruit van 1355 van Bulkesteijn een buitengewone schat voor snuffelaars bevat. Door den tegenwoordigen eigenaar werden bij opgravingen een harnas van 1745, een schaaaf van 1744, en een typische windwijzer, den heiligen Petrus voorstellende, gevonden.

Maar het neusje van den zalm vormen de brieven en twee buitengewoon mooie exemplaren van een Album Amicorum met zeldzaam fraai uit de hand geteekende en gekleurde wapens en letters.

Wij zagen den brief van Alva aan denzelfden, waarbij kennis wordt gegeven van het bevel van Koning Philips II om zielsmissen te laten lezen voor zijn zoon, die overleden (vermoord, naar men weet) was. Van alle aanzienlijke personen, wier namen gemeenzaam zijn voor wie de vaderlandsche geschiedenis beoefent, zijn daar brieven aanwezig: zoo van Don Louis de Requesens, Barlaimont, van Philips van Spanje met de onderteekening Le Roy Flips — van don Juan van Oostenrijk, Guille de Nassau (Willem den Zwijger), van Perenault, Marie de Lannoy, den Italiaanschen ingenieur

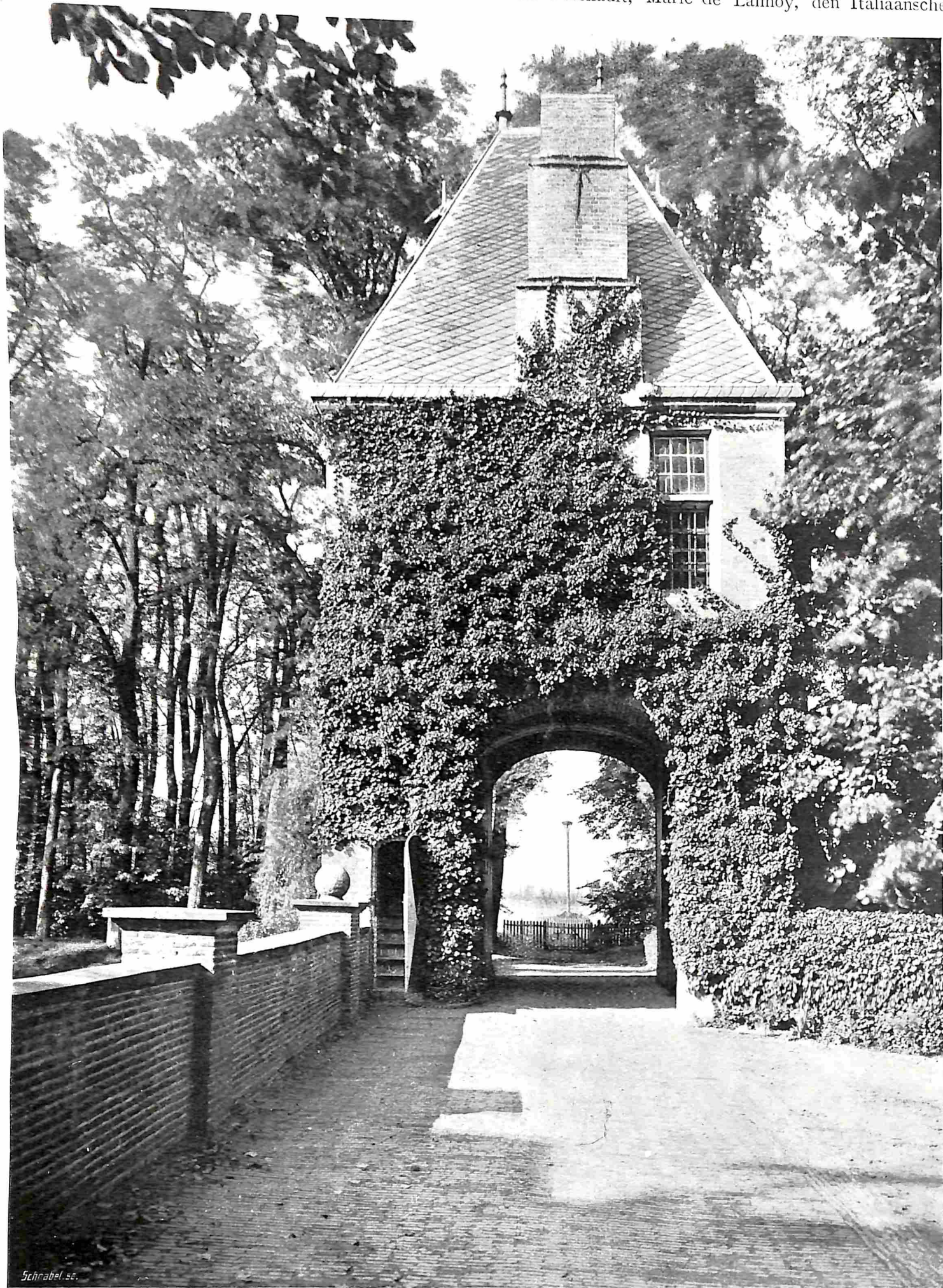

Foto Aug. F. W. Vogt.

TOREN MET WACHTERSWONING.

Bij het doorbladeren zagen wij in het album, dat het het eigendom is geweest van den zoon van Van Oldenbarneveldt, de handteekeningen van Louise de Coligny, van Emilia de Nassau (1596), Brabantine de Nassau (1595), van Frederik Hendrik, Prins Maurits, Lamoraal graaf van Egmond, Sabine van Egmont, Floris van Cuylenburch, Guillaume Le Siège, die griffier was van Frederik Hendrik.

Merkwaardige brieven en paperassen bevat het archief. Zoo zijn er brieven van Alva, van Kardinaal de Granvelle, van Margaretha van Parma aan onzen „lieven besunderen" Philibert van Serooskerke, rentmeester-generaal van Zeeland bewester Schelde.

Chiappino Vitelli en van zoovelen anderen te veel om op te noemen.

Om de curiositeit schrijven wij hier den aanhef af van een brief van den Hertog van Alva aan de steden met een nadrukkelijk vermaan om in te binden: „Aan den steden, hen hebbende laeten verleijden en de afftrecken van de gehoorsaemhijt des Coningcx onsen genaedigen lieven heeren".

Aan het einde van onze beschrijving gekomen, moeten wij een woord van dank brengen aan den tegenwoordigen eigenaar, die zoo bereidwillig alle mogelijke inlichtingen gaf en ons op zoovele bijzondere punten opmerkzaam maakte.

E. RUEMPOL.

Foto Aug. F. W. Vogt. DE TEGENWOORDIGE EIGENAAR VAN HET KASTEEL ZUYLEN, F. L. S. F. BARON VAN TUYLL VAN SEROOSKERKE.

REINTJE.

DAGEN achtereen had het gesneeuwd. Rondom lagen de velden blauwblank onder de wintersche aarde-vacht en de boerenhuisjes, ver uit elkaar gespreid, schenen nog lager dan gewoonlijk, nu de sneeuw den bodem had opgehoogd en de zwartige dakranden dicht er aan reikten.

Diep in het bosch was het donker, door de sneeuw op de takken dichtgestapeld, maar zoo had de sneeuw zelve een wit dak gevormd en de nauwe paadjes tusschen het lagere hout waren niet besneeuwd.

Reintje had al twee dagen nu stil gelegen in zijn hol, soezend en wachtend, altoos maar wachtend, tot het op zou houden met sneeuwen. Want als het sneeuwde, ging hij niet uit, wel wetend, dat het uitzicht dan belemmerd was en hij verrast kon worden door jagers en honden. Hij had knagenden honger en had al op de takken en op hout gebeten, alleen om maar de illusie van iets te vreten te hebben. Nu, in het halfduister van het besneeuwde woud, ging hij uit op buit, de spitse snoet snuivend vooruit, zoodat pluimstaart zachtjes achter zich aan slierend en met de fijne pootjes voorzichtig trippend langs den vochtigen grond, soms een wijle stilstaand, de rechter voorpoot omhoog gehoekt, de driehoekige ooren gespitst om te luisteren.

Maar het was stil in het woud, de zachte wind bewoog niet de takken, bezwaard door de sneeuw en stram van vorst-kou. Nu, den neus dicht langs den grond, speurde hij, of er niet ergens buit was, langzaam den geur der grond diep opsnuivend en daartusschen door weer plotseling luisterend, of hij niet iets hoorde, dat gevaarlijk kon worden.

Hij voelde zijn buik hol en winderig en zijn maag pijnde hem — maar er was niets, niets te eten in het winterwoud en hij lekte zijn witroode tong even langs een besneeuwd takje, maar proestte dadelijk, omdat de sneeuw zoo koud was. Nog even wachtte hij, voor hij het beschermende donkere bosch verliet en zich in het wijde, witte sneeuwveld waagde.

Hier, waar de kille, witte grondvacht aanving, liep hij nog voorzigtiger, laag gehurkt op de pootjes, elk sluipstapje berekenend en de groote, verraderlijke staart maar even balanceerend om

richting te houden. Weer draaide hij zijn snuit naar den wind om de geuren te onderscheiden. Want de sneeuw had alle aardreuk bedekt en hij moest telkens achter zich omzien naar het bosch om zijn weg te weten, dien hij anders gemakkelijk door de grondgeuren vond. En geen spoor van hoenders of hazen of zelfs van muizen was te vinden — alles was geneutraliseerd door dat weekke sneeuw. Zijn darmen rommelden, zijn maag knaagde en een groote angst, niets te zullen vinden, beving hem.

Weer stond hij stil, de rechter voorpoot opgetild boven de kille sneeuw, die op doelen stond en hij staarde scherp over het valig blauwgrijze vlak en snoof weer de windgeuren op. Daar was reuk in van menschen en reuk van honden en daar... nu van ter zij... snoof hij geur op van hoenders.

Zachtjes wuivend met de pluimstaart, zijn snuit altoos maar snuivend in den wind, om het spoor te houden, sloop hij, den rooden rug ingebogen, voorzichtig op de buit af. Hij wist wel, de oude vos, dat hij te vroeg op weg was, maar de honger had hem, nog voor het geheel duister was, uit zijn hol gedreven. Op eens zag hij, in een der huizen tegen de kim, het al bekende rosse gloeien van het lamplicht — dat was de avond, als de menschenbeesten binnen waren en de honden aan de ketting waren gelegd. Ook zaten de hoenders dan doezelig op stok en zagen hem niet. Het was beter te wachten, tot dat vuur in het menschenhol uitging en alles heel stil was. Dan moest hij tegen den wind inloopen om de honden niet in den reuk te komen en geluidloos het hoenderhok insluipen. Maar de buik deed hem zoo zeer, hij hijgde van vreetlust en geeuwde opeens met de muil wijd open, de tong hol geschulpt en een zuchtgeluid kwam uit zijn keel.

Hij had even gewacht, luisterde, luisterde... basten daar geen honden? Ja, ver, heel ver waren honden... Reintje blikte om naar het woud. Zijne gloeiende oogen priemden door het vage duister en wimpelend met den staart stond hij in beraad om weer terug te gaan. Maar, gedachten aan het leeg hol en de drootheid van het buitloze bosch kwamen in hem op en weer sloop hij, laag bij den grond, maar de neus altoos speurend in den wind voorwaarts.

Nu, bij het huis, begon hij in een grooten kring er omheen te loopen, voelend met de staartpluimen de windrichting, om zich wel uit den neus der honden te houden.

Hij snoof een mensch-dier op, school dadelijk achter een sneeuwheuveltje en oogde naar hetgeen die daar deed. Reintje wist wel, dat zij daar niet gevaarlijk waren, die hooge, groote dieren. Als ze de lange, blinkende slurf hadden, waar het vuur uit kon knallen, dan moest je dadelijk wegrennen, zoolang en zoover als je maar kon, doch die met de vuurslurf roken anders, dan die daar in het bruine hol.

Van achter het heuveltje tuurde hij naar het zwartige menschenbeest, zag het bewegen, hoorde het den hond toespreken, toen weer binnengaan. De hond nu voor het hok vrat. Reintje voelde weer het knagen van zijn maag en snoof op het zoete van het hondevoer en heel voorzichtig, aldoor met neus en staart in den wind koers houdend, sloop hij achter het bruine menschenbeest hol om.

Toen, plotseling, snoof hij geur op van hoenders, maar tegelijk zag hij het schuin opstaan van een klemijzer. Hij rende dadelijk weg, met groote sprongen er tusschen, om maar ver weg te komen en hoorde het woeste, loeiende blaffen van den hond, die hem in den reuk had gekregen. Maar vóór de hond los was gemaakt was hij al ver weg en nu rende hij in een boog achter den hond om, ten einde uit diens reuk te komen en eenmaal zoover, bleef hij hijgend en doodmoede rusten achter een boomstronk, met de pluim nog altoos bevoelend den avondwind.

Hij kende het klemijzer, had eenmaal een wijfje verloren, dat er in was blijven haken en had van ver gewacht en toen het pijnlijk, waarschuwend janken gehoord. Sedert, als hij het klemijzer zag, rende hij dadelijk weg, net zooals wanneer hij honden speurde of vuurslurven.

Maar de honger pijnde weer en hij lekte aan de sneeuw op de boomstronk en voelde zich duizelig, tot op neervallens toe. Ook klopte zijn hart pijnlijk en wilde maar niet bedaren — want ver bleef de hond blaffen en van heel ver basten en loeiden ook andere honden, die gewaarschuwd waren.

Zoo bleef hij, ineengedoken, staan, en besluiteloos wachtte. Snuffelend en lekkend aan den boomstronk haalde hij opeens dieper den reuk van het hout in... zijn oogen glommen op... nu krabde hij met de voorpooten de sneeuw op aan den voet van den boomstronk en nog wat meer naar achter — snoof weder

Even kwispelde hij met zijn pluim... dat was de bekende reuk, daar was buit. Nog krabde hij, daar sprong opeens een fijn, klein muisje op, en wilde wegsnellen, maar Reintje met één hap knauwde haar vast en meteen knorrend, beet hij in zijn honger het levende diertje fijn in zijn muil en nog stuipen de pootbelen van het leven. Maar het bloed was lauwoet in zijn muil en hij lekte met zijn tong de lippen langs en nu, snuifte hij weer in het gegraven gat en zijn vuuroogen fonkelend zochten en de tweede muis sprong op en weer hapte hij haar vast en knarste haar door, dat ze even maar piepte. Doch nu beet hij den kop af, likte even langs het bloederige halsje en slikte nu gulzig het rompje naar binnen. Even, voor hij verder groef, luisterde hij weder. En snuffelend in den wind sprong hij met een zet op en rende dwars over het land weg, naar het veilige bosch, want de honden waren los en speurden in de dichte sneeuw langs zijn spoor en ook zag hij vuurslurven. Altoos met zijn staart den wind bevoelend, om niet in den reuk der honden te blijven, begon hij zijne kunstjes. Hij sprong over een boomstam en dan weer terug, liep een eind ver, rende terug, sprong weer over den boomstam en nu met twee verre sprongen vermeed hij een aaneengesloten spoor te maken, zoodat de honden bij den boomstam verward zouden raken en zouden zoeken, waar zijn werkelijk spoor werd voortgezet.

Reintje nu rende, niet meer achtend op den wind, recht op het bosch toe, waar hij zich veilig wist. Want om zijn hol liepen veel verre sporen naar allerlei richtingen, zoodat de honden daar dwaalden en zochten en rondom, op verre afstanden, lag vossedrek, maar zijn hol was zindelijk en vol dorre bladen en kruiden uit het bosch, die scherp geurden en zijn lichamenreuk overwademden, zoodat de honden hem niet konden vinden en drie uitgangen had het voor het uiterste oogenblik.

Schuin tegen een stam oprennend, zich aan een gevorkten tak vastklemmend, zat hij nu op den lagen boom. Even wachtte hij, zijn sprong berekenend; toen, met een afzet, kwam hij weer achter een heuveltje en daar, wegkrabbend even de bladeren, sloop hij in de donkerte van zijn vluchtgat en woelde in het hol zich diep onder de bladeren en kruiden en bleef daar liggen, alleen de snuit even naar boven, speurend naar onraad en de ooren gespitst en het hart hevig kloppend.

En zachtjes lekte hij, wachtend zoo, de oogen toegeknipt om zich niet door het vuur van den glans te verraden, nogmaals met de roode tong langs de muil, nagenietend van het magere, maar zoete muize-buitje.....

BERNARD CANTER.

LIMBURGSCHE LEGENDEN.

HOE MONTFORT (L.) ONTSTOND.

RAADPLEEGT men de oude, mooie atlanten van Blau over de topografie van het Overkwartier van Gelre of de streek rondom Roermond over Limburg, dan ontwaart men op die kaarten verschillende steden, die nu dien naam niet meer zouden verdienen.

De muren en grachten, de verleende voorrechten maakten vroeger van een dorp een stad en zoo waren b.v. Echt, Susteren, Stevensweert, Nieuwstadt, zelfs het dorpje Montfort steden, waarop geleerde middeleeuwsche dichters zelfs Latijnsche lofdichten smeedden.

Montfort dankte zijn ontstaan aan het sterke steenen slot, opgetrokken uit de steenen van de gesloopte Maastrichtsche Brugpoorttorens; kruit en wapengeweld hebben dit steenen gevaarte slechts ten deele ten gronde kunnen werpen.

Maar het volk kent het dorp een veel ouderen leeftijd toe. Het is op vrij wat edeler manier ontstaan, dan door langzamen, onregelmatigen aanbouw bij het kasteel.

Men luistere!

De Schepper was bijna met het scheppingswerk gereed. Limburg lag daar met zijne heuvelen en dalen, de Maas was breeder, kronkelde meer langs bosschen en heiden, moerassen lagen, waar nu de korenvelden liggen. Maar de streek was nog niet bewoond.

Nu moesten er menschen en woningen komen, groote boerenhoven, zoowel als kleine hutten.

Gabriël, de Aartsengel, werd met dat werk belast. De Heer gelastte hem een zak hoven en woningen op te nemen, en in Limburg te gaan zaaien.

Aldus geschiedde. Gabriël vloog weg.

De Geest der Duisternis, Beëlzebub, jaloersch op den mensch, vloog ongezien mede, en sneed, toen men boven de plaats gekomen was, waar Montfort ligt, met een scherp mes een gat in den zak.

Holderdebolder vielen een veertigtal huizen naar beneden. Gabriël voelde het tot zijn schrik en stopte onmiddellijk met zijn hand het gat.

Ordeloos lagen — maar gedane zaken namen geen keer.

Dat was en is Montfort!

* * *

Schinkel, sc.

Foto Arch. K. W. 1907

SLOOTJE ACHTER KASTEEL ZUYLEN A/D. VECHT.

PETER DE CROÄAT.

Nog spreekt de Limburger van de Croäten, die onder aanvoering van Piccolomini in de XVIIde eeuw, twee en een halve eeuw geleden, deze landstreek overstroonden, uitplunderden en overal de brandfakkel hanteerden.

Te Blitterswijk op het slot diende een knecht, Peter van Wolterskamp. Zijn heer, een baron van Lynden, gaf een feest aan de Croäten-aanvoerders, in de hoop daardoor eenige verlichting voor zijne onderdanen te verkrijgen. Het beviel er Piccolomini best, de wijn stroomde! Hij zag Peter, die zoo handig tafel diende, en zei tot zich zelve: „dat moet mijn oppasser worden”.

Na het maal liet de legeraanvoerder een zijner officieren tot zich komen, sprak met hem en toen Peter 's avonds naar zijn meisje wilde gaan, werd hij eenvoudig door eenige ruiters opgelicht en medegesleept.

Lang bleven alle nasporingen van den Heer, van de ouders, van het meisje vruchteloos — want de schrik voor de Croäten had zelfs de Geldersche postkoeriers hunne reizen doen staken. Toch had een Blitterswijcker denzelfden avond, dat Peter verdwenen was, vier Croäten met een man op een paard gebonden over de Maas in de richting van Arcen zien snellen, waar Piccolomini's hoofdkwartier was. Men achtte hem verloren.

Peters vader stierf daarop aan den „zwarten dood”, die met de oorlogsrampen het lot der bewoners nog kwam verzwaren.

Drie jaar later echter kwam Peter plotseling terug; hij was van 't eene legerkamp naar 't andere gesleept, had door alle heerenlanden heen zijn officieren moeten dienen en kwam te voet uit Saksenland.

Twee graven hadden zich gesloten over twee lieve dooden, zijn vader en ook zijn genadige heer van Lynden, waren ter ziele — maar ééne was er die leefde en juichte over Peters terugkomst, en er niet naar zag, of zijn haar verwilderd, zijn gelaat gebruid, zijn wambuis versleten was — 't was zijn meisje — zij trouwde met „Peter den Croäat” en deed hem de jaren van leed en zorg dra vergeten.

A. F. VAN BEURDEN.

IETS OVER HET VEREDELLEN VAN VRUCHTBOOMEN.

WAARSCHIJNLIJK zal het anderen, die er een tuin op na houden, ook wel eens gegaan zijn als mij; men heeft een vruchtboom geplant, waarvan men na eenige jaren wachters de eerste vruchten plukt en waarbij dan blijkt, dat het niet de soort is, die opgegeven is; of men koopt een in den catalogus met veel ophef aangeprezen soort en bij het proeven der vrucht voldoet deze niet aan onze verwachting en smaak; of wel men vindt in zijn tuin door vroegere bewoners daarin geplante minder aanbevelenswaardige soorten.

Nu kan men heel eenvoudig deze uit laten rooien en er anderen voor in de plaats laten zetten, maar vele lezers van „Buiten”, echte liefhebbers van het buitenleven met al zijne aantrekkelijkheden, zullen misschien evenals ik in dergelijke gevallen zelf de hand aan het werk willen slaan.

Daarom wil ik in het volgende eene manier beschrijven om vruchtboomen om te enten, of om appel- of pereboomen, die men door het zaaien van pitten verkregen heeft, of wel expres daartoe gekocht heeft — zoogenaamde *wildeling* — te veredelen.

Bij ondervinding weet ik welk een genot het is daarvan zijne vruchten te oogsten. Men denke nu niet, dat deze oogst jaren op zich laat wachten, dit is volstrekt niet het geval. Vooral als men van zijne veredelde boomen *snoeren* of *struiken* kweekt, kan men buiten verwachting spoedig de prachtigste vruchten plukken.

Het ligt niet in mijne bedoeling alle manieren te beschrijven die er bestaan voor het veredelen van vruchtboomen, ik wil alleen die aangeven, welke mij, na verschillende andere beproefd en toegepast te hebben, steeds de beste resultaten gegeven heeft. Deze manier is het *griffelen onder de bast*. Zij moet uitgevoerd worden, wanneer de sappen reeds in beweging zijn, zoodat de bast goed van de onderlaag los te maken is. De tijd hiervoor is niet nauwkeurig aan te geven, aangezien het eene voorjaar warmer is dan het andere, de sabbeweging dus ook vroeger begint. Laat de bast zich niet goed losspellen, maar blijft die door talrijke vezeltjes aan de onderlaag vastzitten, dan kan men er verzekerd van zijn dat de proef mislukt.

In het algemeen kan men zeggen, dat de sabbeweging het eerst begint bij den *kers*, vervolgens bij de overige steenvruchten, daarna bij de *peer*, en het laatst bij den *appel*. Maart en April is dus wel de meest geschikte tijd.

Heeft men geconstateerd, dat de bast los te maken is, dan wordt het bovengedeelte van den tak of stam, dien men veredelen wil afgezaagd en de zaagsnede met een scherp mes goed vlak gemaakt. Afbeelding 1, fig. 2A, daarna maakt

men met een oculeermesje *) door de bast tot op het hout eene rechte snede van 3 c.M. en pelt de bast aan eene zijde met de punt van het hecht, dat zich daartoe bij uitstek leent, los, fig. 2B. Nu komt het er op aan een goed *entrijs* te nemen. Men kiest hiervoor rijpe éénjarige takken met gezonde flink ontwikkelde oogen en snijdt uit het middelste gedeelte dezer tak een stukje met 3 à 4 oogen. Afb. 1, fig. 1A. Het moeilijkste werk komt nu aan, want zonder meer zou men dit entrijsje niet onder de losgemaakte bast kunnen schuiven en zou dit ook niet met den onderstam kunnen vergroeien. Om het daartoe geschikt te maken snijdt men, onder een oog beginnend, het entrijs wigvormig bij, fig. 1. Men ziet dan, dat het bij het onderste oog als het ware een zadel heeft, waarmede het op den onderstam moet rusten.

Men zorgt, dat de snee vlakke (fig. 1B.) goed glad en vlak is, want hoe spoediger de sapovergang uit de onderlaag in het entrijs gaat, hoe sneller het een met het ander vergroeit. Daarna schuift men het entrijs onder de losgemaakte bast, zoodat het onderste oog naar buiten is gericht en de zijvlakte van de wig juist tegen dat deel van de bast (fig. 2C.) aan sluit, dat men vast heeft laten zitten. Ten einde de losgepelde bast over de ingeschoven wig te fixeeren, wordt hierom een stukje raffia gewonden (fig. 3), en om de lucht af te sluiten en het uitdrogen te voorkomen wordt de geheele wondvlakte rondom met entwas bestreken, ook de top van het entrijsje.

Men kan gebruik maken van warm vloeibare en koud vloeibare entwas. De eerste moet men steeds door warmte vloeibaar maken, de laatste is direkt voor het gebruik gereed. Daarom bediende ik mij steeds van de laatste, zij kan aldus bereid worden. Men smelt $\frac{1}{2}$ Ko. hars op een zacht vuur samen met 1 lepel lijnolie en 25 gram gele oker. Als de massa vloeibaar is, neemt men ze van het vuur en roert er 100 gram brandspiritus door. Zij wordt in goed sluitende bussen bewaard. Indien de massa te stijf is, moet zij weder opgesmolten en er nog wat spiritus aan toegevoegd worden. Mocht dit te omslachtig zijn, dan kan men in elken grooten zaadhandel busjes entwas om koud te gebruiken, koopen.

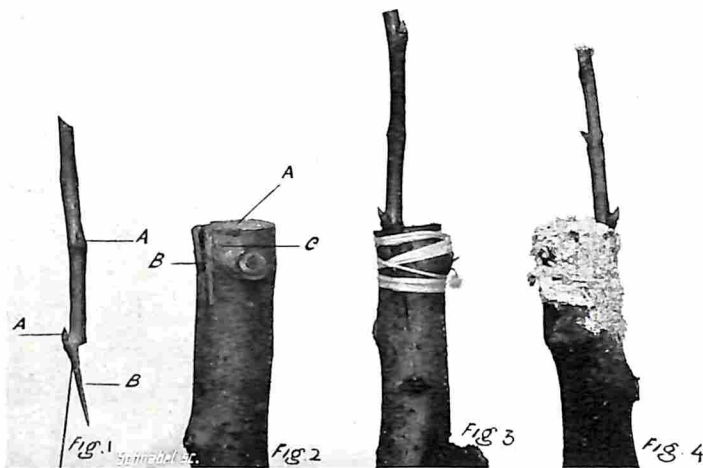
Een voordeel van deze methode is, dat zij ook met het grootste succes toegepast kan worden op zeer oude dikke boomen, waarvan Afb. 2 een duidelijk beeld geeft. De appelboom die deze kunstbewerking onderging was zeer oud, de stam die een omvang had van 1.40 M. werd tot op 1 Meter boven den grond afgezaagd en rondom met entrijsjes bezet waarvan een groot aantal aangeslagen zijn, zeer velen door de stormen der laatste maanden zijn afgebroken. Hieruit volgt dat het niet noodig is slechts één entrijs op den onderstam te plaatsen, veeleer plaatse men om mislukking te voorkomen, al naar gelang van de dikte, meerdere griffels op den onderstam. W. H. KOOMANS.

*) Bij Blass & Groenewegen te verkrijgen voor 70 cts.

BLOEIENDE ELZEN.

NA den wilg is de els zeker wel de meest karakteristieke boom van het Hollandsche landschap. Geen plek in het laagste deel van ons land, waar hij geheel ontbreekt en op vele plaatsen is hij bepaald algemeen. Nu is dit geen wonder. Want de els is een echte waterliefhebber. Waar geen water of althans geen zeer vochtige bodem te zijner beschikking staat, laat hij het veld aan anderen: aan den kant van sloot en plas evenwel, in moerassen en poelen, daar gevoelt hij zich in zijn element en geeft hij door zijn eigenaardige verschijning karakter en toon aan het landschap.

Afb. 2. EEN IN APRIL 1907 OMGEËNDE OUDE APPELBOOM.

Afb. 1. VERSCHILLENDE STADIA VAN DE GRIF-FELING ONDER DE BAST.

Fig. 1, het entrijsje; fig. 2, de losgepelde bast; fig. 3, het entrijsje onder de losgepelde bast gefixeerd; fig. 4, de wondvlakten met entwas bestreken.

In menig opzicht behoort de els tot de mooiste boomen, die op onze breedte voorkomen. Reeds 's zomers zal niemand, die eenigen zin heeft voor natuurschoon, ongevoelig blijven bij het aanschouwen van een groep elzen, die hunne lange, nedergebogen rimpelde water. Maar, wie dezen boom in zijn volle pracht wil zien, moet er op uit trekken in den tijd, dat de eerste lentedrang Februari dus. Wanneer de zanglijster begint te fluiten in de nog dorre toppen der populieren, wanneer op elk boerendak een opren en in de kale weiden een enkele voorbarige leeuwerik reeds in zijn prachtkleed. Honderden bij honderden bruingle katjes bengelen dan aan zijne slanke takken en geven met de zwarte vruchten van het vorige jaar den boom een recht feestelijk aanzien. Het is, alsof hij genoeg heeft van den langen winterslaap en met den hazelaar, het sneeuwkllokje en den crocus heeft afgesproken, de lente te proclameren, al mogen dan ook af en toe ijsskoude regens en verstijvende sneeuwbuien hem vergeefs tot andere gedachten pogen te brengen. Reeds den geheelen winter door heeft hij er op gevestigd, een van de eerste lenteboden te zijn. Zoo mooi als in Februari zijn ze dan echter lang niet. Zorgvuldig beveiligd de boom ze tegen de twee groote vijanden van het plantenrijk: bevriezing en uitdroging. Stijf zitten de schubben, waaruit de bloeiwijze is opgebouwd, tegen elkaar en verhinderen elke poging van de vorst om binnen te dringen en alle verlies van vocht naar buiten. Zoodra nu evenwel een begin van lente in het land komt, beginnen de katjes zich te rekken; langzaam schuiven de schubben uiteen en door de aldus ontstane spleten wringen zich de roodachtige meeldraden naar buiten. Nu wacht de boom slechts op den eersten zonnigen dag om zijn volle pracht te ontplooien. Nog wat verder schuiven de schubben uit elkaar, de talloze meeldraden ontlasten zich van hun stuifmeel, dit blijft op de verschillende verdiepingen, waaruit de bloeiwijze is opgebouwd, liggen, en zachtjes bengelen de katjes heen en weer op de maat van den wind, liefelijk afstekende tegen den blauwen voorjaarshemel en telkens lichte wolkjes van zwavelgeel stuifmeel ontlastende.

Het is wel de moeite waard, zulk een katje eens wat nauwkeuriger te beschouwen. Wie dit doet, ziet, dat de zoogenaamde „schubben”, waaruit de bloeiwijze bestaat, feitelijk de einden zijn van schutblaadjes, in wier oksel kleine bloempakjes groeien, ieder bestaande uit drie bloempjes, elk met vier meeldraden. En als men nu bedenkt, dat elk katje uit minstens een 80-tal zulke pakjes bestaat, begrijpt men licht, hoeveel stuifmeel door den els wordt geproduceerd. Doch dit is ook wel noodig, want den wind is hier de overbrenger. En deze gaat al zeer kwistig om met de bezitting van den boom. Verreweg het grootste deel van het stuifmeel waait her- en derwaarts en slechts een uiterst gering percent bereikt het doel, n.l. de stempels der vrouwelijke bloemen, die in kleine roodachtige aartjes in de buurt der mannelijke te vinden zijn.

In den loop van den zomer groeien deze vrouwelijke bloeiwijzen uit tot de zoogenaamde elzenproppen. Aanvankelijk zijn ze volkomen gesloten en hebben precies het uiterlijk van kleine, groene pijnappels, doch onder het drogen doen ze de schubben uiteen wijken en wanneer ze een zwarte kleur aangenomen hebben, laten ze de kleine, oranje-keurige vruchtjes naar beneden vallen, die een welkom voedsel zijn voor sommige vogels. Vooral het sijsje is een aarts-liefhebber van elzenzaad. Alleraardigst is het, in het hartje van den winter, een troepje dezer levenslustige wintergasten bezig te zien met het plunderen der elzenproppen. In snelle, golvende vlucht, waarbij ze onophoudelijk hun loktoon laten hooren, vliegen de sijsjes van het ene elzenboschje naar het andere. Zoodra ze op een boom zijn neergestreken, begint het festijn. Alle vruchten worden met den meesten ijver onderzocht: heel handig wringen ze hun kegelvormigen snavel tusschen de houtige schubben in en halen zaadje na zaadje uit hun hard omhulsel te voorschijn. Zoo woest en druk zijn ze aan het werk, dat er bij droog vriezend weer een regen van roodachtige zaadjes op het ijs terecht komt, en dat ze bijna geen gevaar meer zien. Gemakkelijk kan men ze dan zóó dicht naderen, dat de mannetjes door hun drijftige bewegingen, gele borst en donkerder kop duidelijk te onderscheiden zijn van de vrouwtjes. Jammer genoeg wordt dit gebrek aan oplettendheid weer vaak noodlottig voor de sierlijke zangertjes. De vogelvanger hangt n.l. een gevangen sijsje in de elzen. Aangetrokken door den onophoudelijken lokroep komen andere snoepers naderbij

en is eenmaal een troepje druk met den maaltijd bezig, dan lijmt de vogelaar de diertjes door middel van een langen hengelstok, met een met vogellijm besmeerden twijg aan den top. Levendig herinner ik mij, hoe wij als jongens eens een Pietje Puck-achtig individu deze sport zagen uitoefenen in de buurt van Amstelveen en daardoor zóó geïnspireerd werden, dat wij — cet âge est sans pitié, lezer! — onmiddellijk besloten, ons ook op de sijsjesvangst te gaan toelagen. Werkelijk kreeg het plan een begin van uitvoering. De hengelstok en een platte doos met vogellijm waren al gekocht, over den aankoop van een tammen sijs werd nog onderhandeld, toen een der betrokken vaders de zaak in den neus kreeg, het jachttuig confisqueerde en daardoor een ontijdigen dood toebracht aan onze heerlijke plannen. Lang heeft het geduurd, vóór we de beweegredenen voor dit ingrijpen op hunne j. iste waarde schatten, want in elken jongen schuilt een Nimrod, doch later hebben wij het hoogelijk gewaardeerd, dat ons al vroeg werd ingeprent, dat er edeler genoegens bestaan, dan het vangen of dooden van dieren.

Wie in waarheid een „liefhebber” is van vogels, insecten, zoogdieren of planten, rukke ze niet uit hunne natuurlijke omgeving, doode ze niet, late het „verzamelen” er van aan de vakmensen over, doch bestudeere ze in de natuur. Dit ligt onder ieders bereik, dit verheft het gemoed en wie er toe overgaat, zal tot zijne verwondering ervaren, hoeveel interessants en onbegrijpelijks er verscholen ligt, zelfs in de meest algemeen voorkomende natuurvoortbrengselen.

L. DORSMAN Cz.

HET VROEGE VOORJAAR IN DE DUINEN.

‘T IS nog geen tijd om te rolleballen in het duingebied. Veel is nog naakt en kaal, maar de opmerkelijke beschouwer vindt er reeds de ontwakende lente, waarbij hij zich verheugt in het schoon, dat de naaste toekomst hem weldra brengen zal. Soms stuiven de sneeuwvlokken ons nog om de ooren, en dan weer laat de zon gevoelen, dat ze krachtiger is dan voor eenige weken. En zooals in verschillende tuintjes sneeuwkllokjes en crocussen hare bloemblaadjes fraai ontplooien, zoo ook laten verscheidene wilde dochterkens van Flora in het duingebied hare kleuren zien. Overal vinden we de groene bladrozetjes der madeliefjes en verscheidene plantjes vertoonen al de mooie bloempjes, gouden hartjes in kransjes van wit. Het madeliefje is steeds schoon, maar het mooist toch lijkt het in den winter, wanneer het nog niet onder de veelheid verloren gaat. Onder een plekje duindorens vinden we tal van speenkruidentjes (*Ficaria ranunculoïdes*). Glanzig groen zijn de bladeren en aardig hoekig van vorm. Enkele plantjes dragen al een bloempje, dat zeven zachtgeel gekleurde bloemblaadjes laat zien, benevens vele meeldraden en stampers. Zoo’n speenkruidentje heeft geen gebrek aan voedsel. Tusschen de wortels zijn vele knolletjes, allemaal voedselvoorraadplaatsen voor de plant. Wanneer de plant uitgebloeid is, zullen ze in leege zakjes veranderd zijn; het voedsel is dan verbruikt. Ook in de bladoksels zijn knolletjes te vinden, die, afgevallen zijnde, nieuwe planten kunnen voortbrengen, zoodat het speenkruidentje op verschillende wijzen voor vermenigvuldiging zorg draagt.

Vogels zijn er thans niet zoo veel als in den zomer, wanneer de aardige kneutjes en paapjes zoo dartelend rondhippen op de doorntakjes. Maar tevergeefs zoeken we er toch niet naar. Zie, eenige kleine vogels, die ons piepend voorbijgevoegen zijn, plaatsen zich te midden van een aantal dorre zeekraalplantjes, om zich met de zaadjes er van te voeden. ’t Zijn leeuweriken, maar van eene soort, die hier in den zomer nimmer voorkomt. Men noemt ze wel Berg- of Alpenleeuwerik (*Otocorys alpestris*). Als Strand- of Zeeleeuwerik wordt deze soort wel te koop aangeboden. De Bergleeuwerik is vooral te kennen aan de fraaie citroengele kleur van den kop, afgebroken door een mooi zwart op kruin, wangen en krop. Aan weerszijden van den achterkop hangt een aardig vederpluimpje af. Gedurig vertoeven de Bergleeuweriken in gezelschap van Sneeuwgorzen (*Plectrophenax nivalis*), welke vogels bij ons in het bruiloftskleed bijna nooit voorkomen.

Het valt ons op, dat hier vele voorwerpen van de Bonte Kraai (*Corone cornix*) rondzwerven. Deze vogel is des winters overal in ons land te vinden, maar vooral in de duinen, waar hij zich

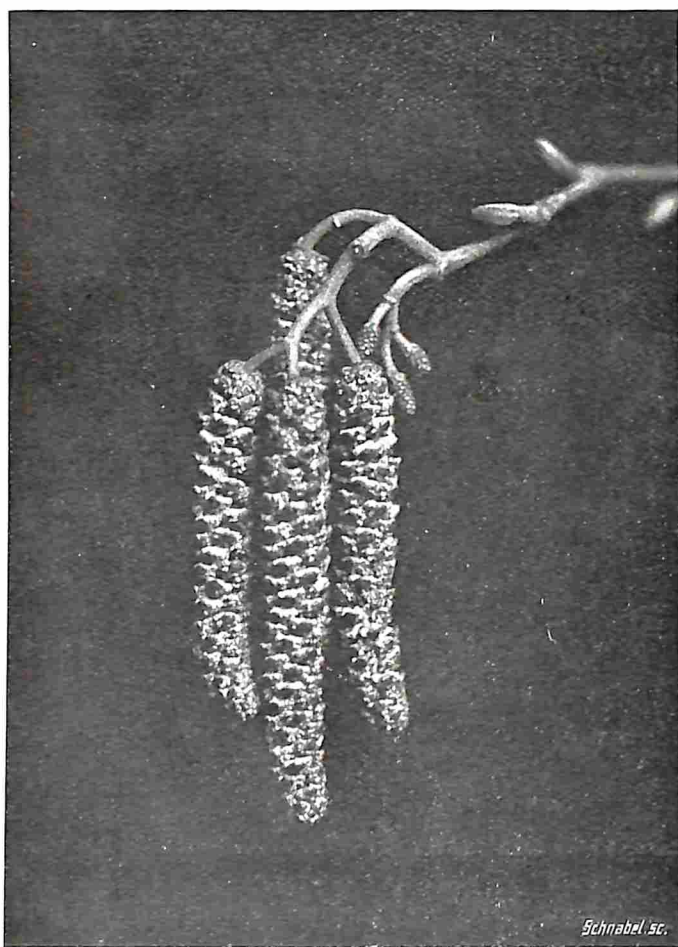

Foto L. Dorsman Cz. MANNELIJKE EN
VROUWELIJKE BLOEIWIJZE VAN DEN ELS.

voedt met de oranjeroode bessen van de duindorens. De naam Grijze Kraai, ter onderscheiding van de Zwarte Kraai, past beter voor den vogel, dan dat Bonte, tenzij dit op het brutale van den durfal duidt. Een leelijke vogel is de bonte kraai niet en het grijs van mantel, buik, borst en nek steekt wel aardig af tegen het zwart der overige deelen. Haar stevige zwarte snavel is zeker beter om schalen van weekdieren te breken, dan tot het voortbrengen van liefelijke zangen. al heeft Reinaert de Vos haar dan ook in de sprookjeswereld als eene goddelijke zangeres betiteld. Doch toen sprak het eigenbelang, en als dit aan het woord is, worden er wel eens zachter en liefelijker namen gebezigd, dan onder andere omstandigheden. De Bonte Kraai blijft een lastige vogel en laat zich niet gemakkelijk afschrikken. We zien haar daarom gaarne heengaan, vooral ook, omdat bij haar vertrek naar het Noorden de lente intocht houdt. Wanneer de bruine bladeren vallen, zal ze ons opnieuw bezoeken.

Ziet ge dat troepje meeuwen daar wegvliegen? De vederen er van gelijken veel op die van de Zilvermeeuwen, doch zwart vertoont zich achter de wangen en een zwarte kraag is zichtbaar aan den achterhals; ook is een gedeelte van den staart zwart. Aan dit een en ander kunnen we weten, dat het Drieteenige Meeuwen (*Rissa tridactyla*) zijn. Konden we een exemplaar van zeer nabij beschouwen, dan zou het blijken, dat de pooten geen achterteentje hebben, en dan is de naam duidelijk. In kleine troepen leeft deze vogel in het winterhalfjaar aan onze stranden, om des zomers te vertoeven aan de broedplaatsen, die in zeer Noorderlijke streken gevonden worden.

Wanneer we hier langer vertoefden en ijverig zochten, zouden we meerdere vogelsoorten kunnen waarnemen. De Regenwulp (*Numenius phaeopus*), verschillende Strandloopers en Snipvogels komen hier ook thans gedurig voor. Soms tijds ook treft men er roofzuchtige vogelsoorten aan en de Zeearend (*Haliaeetus albicilla*) kan men er nog al eens vinden. Ook de Slechtvalk (*Falco peregrinus*) volvoert er menigen moord op kleinere natuurgenoeten. Toch zijn het gewoonlijk jonge slechtvalken, die hier worden aangetroffen. De booze Sperwer (*Accipiter nisus*) pleegt hier, als op andere plaatsen, zijne rooverijen, terwijl de zeer nuttige torenvalk (*Cerchneis tinnunculus*), kenbaar aan de roodachtige vederen en aan den langen staart, zich des winters maar zelden bij ons laat zien.

J. DAALDER Dz.

BIJ DE MIEREN.

(Vervolg).

VERSCHILLENDE natuurvorschers, waaronder in het bijzonder een landgenoot van Huber, Dr. August Forel, hebben min of meer uitvoerig genoteerd en uitgegeven, een zakelijk relaas van een serie feiten.

Zij vormen een eenig hoofdstuk in de geschiedenis der levende natuur, waarvan sommige bladzijden den lezer zeker wel belang zullen inboezemen. De laatste mieren-studies toonen de neiging aan die vele soorten er op na houden, om in één nabuurschap één gemeenschappelijk belang te vormen. Toch zijn de meest bekende soorten die wij onder de roofmieren kunnen rangschikken, toch nog altijd die, welke Huber ontdekte, of haar naaste Amerikaansche verwanten. Merkwaardig is het, dat twee soorten, die dezelfde merkwaardige eigenschap bezitten als die de Europeesche onderscheidt, wijd over Amerika verspreid gevonden worden. — Het zijn de *Polyergus lucidus*, de schitterende roofmier, en de andere *Formica sanguinea*, onderorde *rubicunda*, de bloedroode roofmier, waarvan de eerste in

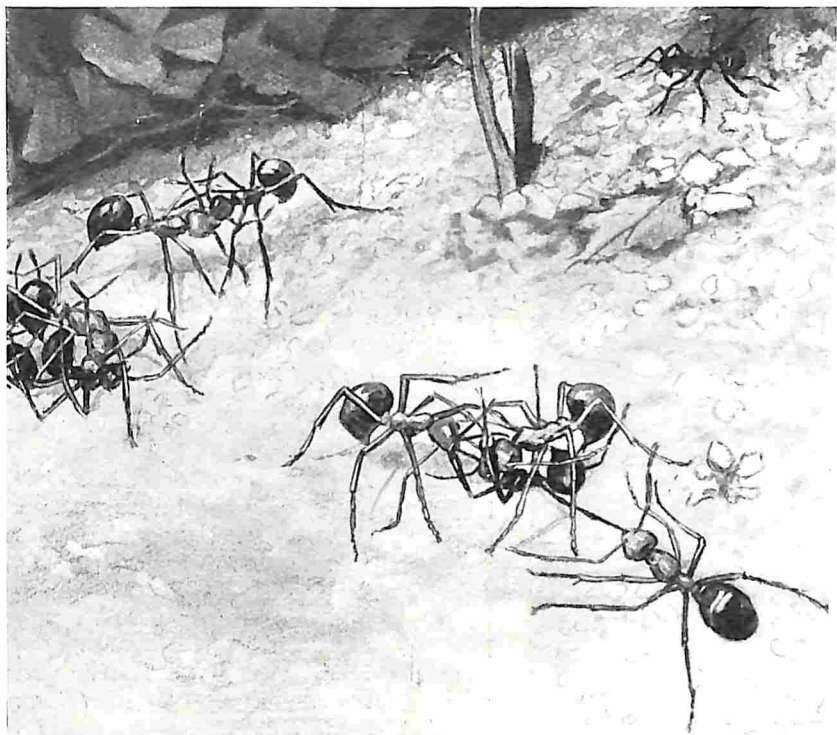
ROOFMIEREN VERLATEN EEN GEPLUNDERDE STAD, BELADEN MET BUIT.

nauwe verwantschap staat tot haar Europeesche confraters en waarvan de tweede slechts weinig van deze verschilt.

Laat ons een dezer soorten op een roofexpeditie volgen. Als het oogenblik voor het avontuur nadert, dan trekken de plundersaars de stadspoorten uit en verzamelen zich op de afgeronde omtrekken van het nest. Naarmate het aantal vermeerderd, stijgt ook de opwindung. Zij bewegen zich achter- en voorwaarts, naar links en naar rechts, in een soort doolhof, alsof er reeds voorgevechten plaats hadden. Veelvuldig zijn de uitdagingen, zij kruisen de voelsprietten of strijken ze vinnig tegen elkanders koppen. De pooten trekken zenuwachtig. Buiken hijgen, gaan snel op en neer. Er stijgt een zwak, krakend geluid op van uit de opgewonden massa die de heuvel bedekt, dat wij ons verbeelden te ontstaan, door de scherpe aanraking van talrijke bewegende insecten, wier harde chitine-achtige huiden evengoed een wapenrusting vormen als die welke de lichamen van vroegere strijders omsloten. Maar misschien, zoo spreekt Prof. Wheeler, hooren wij een soort getril, het geluid van heel kleine abdominale cymbalen, die de mieren er op na houden, en waarvan het gerucht, dat bij het individu niet te onderscheiden is, bij de massa wel is te hooren. Zou het pygmeeën-leger er dan niet alleen om het krijgshaftige vuur aan te wakkeren en trillende bevelen te geven voor militaire manœuvres?

Te midden dezer ziedende massa bewegen zich de slaven. Het zijn de glimmende zwartjes die Huber's Amazones het liefst in dienst hadden, de zwarte mieren een aanverwante Amerikaansche variëteit (*Formica subsericea*). Sommigen dezer zijn rustig aan het dagelijksche werk bezig. Zij dragen kluitjes aarde naar buiten, en voorraad naar binnen; oogenschoonlijk staan zij geheel buiten de krijgshaftige drukte die hen omringt, als vormden zij een sekte van kalm protesteerende niet-strijders. Andere daarentegen loopen rond in dezelfde koortsachtige opwindung als die welke de strijders heeft aangetast en die zij ook vaak begroeten. Ja, zij schijnen ze zelfs op te hitsen zooals de vrouwen eener krijgslustige kraal of clan hun vechtende bloedverwanten aansporen tot roof en krakeel.

Eindelijk neemt de wapenschouwing een einde. Geheimzinnig maar doeltreffend wordt het commando „voorwaarts!” gegeven en de colonne daalt den heuvel af. Er bestaat geen indeeling in rangen, wel vertoon van solidariteit, een zich in de rangen gereed houden. Er is geen generaal, er zijn geen onderofficieren, maar zoo groot is de bindende eenheid, dat zij als onder één wil en bevel schijnen te marcheren. Ieder strijder stelt zijn eigen wetten, maar de zelfde wetten bezielen en drijven allen, verbinden

EEN ROOFMIERENSTROOPTOCHT; GEVECHT OP DE GRENZEN.

allen, zoodat zij toch een georganiseerd geheel tot stand brengen. Dit mierenleger logenstraft de spreekwoordelijk geworden voorstelling van militairen, als ware een leger waarin iedereen briden geheelen troep. Het is een coöperatieve leiding, een soort van de mieren-handelwijzen gaf, juist. Zij bezitten geen leidsman, geen wetgever, geen opzichter. Daarom kent deze communistische generaal-staf geen verdeling. Zonder strijd of onlusten doelt het rechtstreeks en gestadig op het welzijn van het algemeen. Misschien zullen er wel een paar zwartjes de uittrekkende houden zij zich bij hun plichten in en om het mierenest, dat meteen weer zijn gewone aanzien van vreedzame nijverheid aanneemt.

Aanval, gevecht en plundering volgen spoedig op den uittocht. Het doel van den tocht is niet veraf gelegen. Het gaat met de mieren als met de menschen, talrijk rijt de krijgswisselvalligheden, en vaak hebben zij met tegenspoed en teleurstellingen te kampen. Misschien was de verkenning gebrekkig, of hebben de krijgslisten der bedreigde gemeente den vijand misleid, of blijkt de verdediging veel te krachtig voor de aanvallende macht, die dan met lege handen terug moet keeren. Maar wij zullen hier een typische, met succes bekroonde aanval van onze Amerikaansche bloedroode roofmier volgen, zooals ik die zelf gezien heb. Ik heb den krijg van de glimmende roofmier (*Polyergus lucidus*) nog nooit gevolgd, maar haar methodes zijn dezelfde als die der bloedroode mier. Op honderd meter afstand bevindt zich een zwarte-mieren-dorp. De weg daartoe leidt langs den rand van een boschje, over een pad, langs een omgevallen boomstam, onder wiens beschutting zich de in gevaar gebrachte gemeente bevindt, gelegen in de schaduw van talrijke bosjes gras. Zij is klein in aantal en er worden slechts zwakke pogingen tot verdediging aangewend, wanneer de vrijbuiters zich op den heuvel verdringen en zich in de open poorten storten. Elkeen, die bij machte is, draagt een deel der familie-schatten weg — eieren, larven en poppen. Evenals hun Broedingsnaksche *) broederen van het menschen-geslacht, is hun eerste zorg, wanneer er onraad geschiedt, voor hunne nazaten. De vluchtelingen stijgen in naburige lage boschjes, vanwaar uit zij neerzien op de verwoesting van hun huis — met welke gevoelens? Want men mag toch wel aannemen, dat zij voelen, niettegenstaande wij het dikwijls wel eens anders zouden wenschen.

Onderwijl komen de aanvallers de poorten uit, tusschen hunne kaken dragen zij de zwarte mieren-jongen en soms ook wel een volwassene. Zij vangen den terugtocht aan, maar niet in geordende scharen. Het is een willekeurige beweging, dat naar huis trekken van zegevierende soldaten. Zij worden verwelkomd door hunne zwarte bondgenooten, die de gevangenen in ontvangst nemen en ze voeren naar het dienstboden-kwartier (misschien zijn het wel haar eigen zusteren). Dan haasten de soldaten zich terug naar het operatie-terrein, daar hun werk nog niet geheel voltooid is. De behoefte aan een uitgebreiden burgtschap, even onbedwingbaar als die der Amerikaansche of Canadeesche grenssteden, eischt meer gevangenen op en het bataillon maakt zich voor een tweeden aanval gereed. Weldra zijn zij op weg, in stevige massa, haar doel is ditmaal een negerstad, op verscheidene roeden afstands gelegen. Het is een groot, welvarend mierenest, en meteen is het opgestaan om de aanvallers te verjagen. De vreedzame, nijvere gemeente is veranderd in een vechterskamp. Verkenner worden buiten de stads-grenzen gezonden. Schildwachten staan klaar bij iedere poort. Arbeiders barricadeeren haastig alle gangen en sluiten de poorten, terwijl de verpleegsters de jongen in de binnenkamers brengen, om ze daar te verstoppert, of gemakkelijker te laten ontsnappen.

Reeds is het gevecht in vollen gang. De zwarte spionnen hebben de bloedroode verkenner ontmoet en lijf aan lijf hebben zij den strijd aangebonden. Troepen vertoornde zwartjes stroomden uit het mierenest en storten zich op de roode stroopers, die deze uitval met gelijke dapperheid en nog grooter vaardigheid begroeten. Weldra is de grens bedekt met een verwarde massa van vechtende strijders. De roode helmen en borststukken der aanvallers onderscheiden deze van het zwarte harnas en de tengerder gestalten hunner tegenstanders. Maar hier en daar zijn er hoopjes samengeknoot in zulk eene verwarring van inelkaar geklampte kaken en lichaamsdeelen, dat de vechtende alleen vrienden van vijanden kunnen onderscheiden. De getande mandibulen, of bovenkaken, zijn de voornaamste wapenen, en met deze wijd geopend, storten de mieren op elkaar los. Wanneer de vijandelijke kaken bij de aanraking meenhaken, kan de strijd wel lang duren en wordt nu ook een ander wapen aangewend. De buik wordt nu ook gekruld en stralen mieren-zuur — een soort chemische „hand granaat”, — worden omhoog gespoten uit de gifklieren in gezicht en mond. Dit is dus wel een groot voorrecht, dat onze kleine broeders van den mierenhoop er op nahouden.

(Wordt vervolgd).

DAHLIA'S.

HET is nog niet zoo heel lang geleden, dat de *Dahlia's* boerenbloemen werden genoemd en dat geen bloemist het zou gewaagd hebben ze in bindwerk te gebruiken. Ik herinner mij zelfs toen ter tijd gelezen te hebben, dat een bloemist tot schadevergoeding werd veroordeeld, omdat hij het gewaagd had Dahliabloemen in een bouquet te verwerken. De tijden veranderen want nu zijn deze bloemen bij het vervaardigen van bloemwerk zoo goed als onmisbaar. Erkend moet echter worden, dat zij niet weinig verbeterd zijn. Wanneer men de beide nevensgaande afbeeldingen bezielt en ze dan vergelijkt met de groote stijve bloemen, die destijds voor de fraaiste *Dahlia's* doorgingen, dan zal niemand er zich over verwonderen, dat de inderdaad mooie *Cactus-Dahlia's* in populariteit zeer vooruit zijn gegaan. Gerust mag dan ook gezegd worden, dat de *Dahlia's* tegenwoordig onder de meest gezochte bloemplanten behooren, en weinig tuinen zal men aantreffen, waarin zij niet gekweekt worden. Niet alleen toch als snijbloemen, doch ook als tuinbloemen voldoen zij uitstekend en een vak met deze planten is in den nazomer en den herfst een sieraad voor iederen tuin. Daarbij hebben zij nog het groote voorrecht buitengewoon lang te bloeien. Reeds begin Augustus zullen de eerste *Dahlia's* bloemen ontluiken en einde October staan zij, wanneer de nachtvorsten ze niet verniet, nog in vollen bloei.

Een ander, voor velen niet te versmaden voordeel is het zeker, dat zij goedkoop zijn, en heeft men zich eenmaal een vak met *Dahlia's* aangeschaft, dan kan men er jaren lang plezier van hebben, zonder dat het noodig is er veel onkosten voor te maken.

Een liefhebber doet het best de jonge *Dahlia*-plantjes van een vertrouwde firma op dit gebied te betrekken. Gewoonlijk zal men dan omstreeks half Mei jonge stekplantjes ontvangen en het hangt geheel van het weer af, of men ze dadelijk buiten kan planten, dan wel nog een paar weken daarmee te wachten. De *Dahlia's* toch zijn zeer gevoelig voor nachtvorsten en eenmaal bevroren, zullen zij of geheel verloren zijn, of zich dat jaar slecht ontwikkelen.

Het vak, waarop men de *Dahlia's* plant, moet zonnig en open, doch niet op den wind liggen. Half of geheel beschaduwde is niet geraten, daar zij zich dan zwak ontwikkelen en niet mooi bloeien.

Alvorens ze te planten, moet de grond behoorlijk gespit en is hij heel arm, een weinig gemest worden. Het is in geen geval geraten zwaar te mesten, aangezien zij dan sterk in het blad groeien en slechts matig bloeien. Is het weer na het planten helder, dan is het voorzichtig de eerste dagen een bloempot of mandje over ieder plantje te zetten, die dan, zoodra de zon van het vak is, weggenomen moeten worden. Als de plantjes doorgroeien en dus vastgeworteld zijn, dan is deze voorzorg niet meer nodig.

Hebben de plantjes een hoogte van ongeveer 25 c.M. bereikt, dan wordt het tijd ze aan te binden. Het best is het, er dadelijk finke stevige stokken bij te zetten van ruim 1 M. hoogte en ze daar losjes aan vast te binden. Bij dit werk moet vooral goed toegezien worden, dat de banden erg los zitten, aangezien de

PIOEN- OF SPLENDID DAHLIA.

*) Gulivers reizen.

stengels sterk zwellen en het knellen zeer gevaarlijk kan zijn. Met het oog hierop mag dan ook in den loop van den zomer niet verzuimd worden de banden nu en dan eens na te zien, om die welke te stijf zitten los te snijden en over te binden. Veel zorg vereischen de *Dahlia's* verder gedurende den zomer niet. Groeien zij goed door, dan zullen zij zich vrij spoedig vertakken het is dan geraden slechts een drietal der sterkste scheuten te laten doorgroeien en de anderen weg te snijden. Laat men te veel zijscheuten er op zitten, dan worden de planten te bossig, zij maken te veel blad en bloeien slecht, of wel de bloemen gaan tusschen de bladeren schuil. Luchtige planten bloeien rijker en mooier; ook kan men haar bloemen veel beter zien. Zoodra de zijscheuten ongeveer 15 c.M. lang zijn, moeten zij eveneens losjes aangebonden worden, wat noodig is om te zorgen, dat zij bij zwaren wind of regen niet afscheuren, wat nu en dan wel eens gebeuren wil. Spoedig zullen de eerste bloemen zich vertoonen en in de eerste helft van September bloeien zij op haar fraaist. Men doet dan wijs de uitgebloeide bloemen geregeld weg te snijden, waardoor zij zeer aan voorkomen winnen.

Half October, wanneer het tijd wordt de voorjaarsvakken te beplanten, moet men er aan gaan denken de *Dahlia's* op te nemen. Het is geraden, dat zij binnengebracht zijn, voordat het gaat vriezen. Zij worden daartoe 10 à 15 c.M. boven den grond afgesneden en daarna ruim opgestoken, zoodat men de knollen niet beschadigt. Men laat de aarde tusschen de knolvormige wortels zitten en bergt ze zoo op een luchtige, doch vorstvrije plaats, waar het niet al te droog is. Zeer geschikt is daartoe een vorst-vrijen kelder. Veel zorg vereischen zij gedurende den winter niet, hoewel het beter is ze een paar maal na te zien om zich te overtuigen, dat er geen schimmel of rot in is gekomen. Mocht dit er zich in vertoonen, dan moeten de aangetaste deelen dadelijk afgesneden en de wondvlakten met droge houtskoolpoeder bestrooid worden.

Omstreeks half Maart worden de knollen schoon gemaakt, van alle aarde, alsmede van de oude stengelresten gezuiverd en begin April in een kouden bak, die men aanvankelijk gesloten houdt, gekuild. Hierin zullen zij vrij spoedig gaan uitloopen; zijn de scheuten eenige c.M. lang, dan wordt de bak bij goed weer gelucht. Gaandeweg zet men hem wat langer open, zoodat de planten langzamerhand worden afgehard en begin Mei behoeven de ramen alleen nog maar bij koude nachten over de *Dahlia's* heen gelegd te worden. In de tweede helft van Mei, bij voorkeur op een regenachtigen dag, worden zij opgenomen en op de voor haar bestemde bloemvakken geplant. Aldus kan men zijn *Dahlia's* jaren achtereenvolgend behandelen er er al dien tijd plezier van hebben.

De voortkweeking der *Dahlia's* geschiedt op drieërlei wijzen, door middel van zaden, van stekken en door het scheuren der wortels. De eerste methode wordt vooral toegepast op de z.g.n. *enkele-Dahlia's*, die volop zaad geven, veel meer dan de gevulde en z.g.n. *Cactus-verseidenheden*. Een groot bezwaar is het echter, dat men nooit zeker is van de kleuren, die de bloemen der zaailingen zullen hebben, daar ze sterk variëren. Wil men dus deze of gene verscheidenheid zuiver voortkweken, dan moet daartoe steeds een der beide laatste methoden worden gevolgd.

De zaden, die vrij groot zijn, worden half Maart in pannen gezaaid, die of in een warme kas, of in een bak worden gezet. Zij kiemen tamelijk gemakkelijk en spoedig. Zoodra de zaailingen haar eerste bladeren gemaakt hebben, worden zij ieder afzonderlijk in een potje opgeplant, waartoe een mengsel van goeden bladgrond met zand voldoende is. Na het verpotten worden zij nog korten tijd in de warmte voortgekweekt, totdat zij aan den groei zijn, daarna plaatst men ze in een kouden bak, waarin zij gaandeweg worden afgehard, waarna zij omstreeks half Mei op de voor haar bestemde plaatsen kunnen worden uitgeplant. De zaailingen bloeien nog hetzelfde jaar, doch zooals wij reeds opmerken, de kleuren loopen gewoonlijk zeer uiteen.

BOUQUET MODERNE CACTUS- OF EDEL-DAHLIA'S.

Wil men een bepaalde verscheidenheid zuiver voortkweken, dan kan dit door stekken geschieden. Hiertoe legt men de knollen begin Februari op bodenwarmte, er goed voor zorgdragende, dat de wortelhalsen boven de aarde uitsteken. Spoedig beginnen ze nu te groeien en zoodra de scheuten twee paar bladeren hebben, worden zij afgesneden. Het is steeds geraden de stekken onder een knoop — de inplantings-plaats der bladeren — af te snijden. Doet men dit niet, dan loopt men later, bij het afsnijden der éénjarige knollen, gevaar alle oogen weg te snijden, waardoor die later niet meer kunnen uitgroeien. De stekken worden ieder afzonderlijk in een klein potje met zandigen bladgrond gezet en daarna in een gesloten kweekbakje geplaatst, waar zij spoedig zullen wortelen. Zijn zij behoorlijk beworteld, dan worden de jonge plantjes in grotere potjes gezet, totdat zij aan den groei zijn in de kas gehouden en daarna in een kouden bak geplaatst, waarin zij langzaam worden afgehard. De jonge stekplanten ontwikkelen zich in den loop van den zomer tot krachtige planten, wier bloemen volkomen gelijk zijn aan die der ouders. Nadat de stekken er afgesneden zijn, worden de oude knollen opgenomen en in een kouden bak gekuild, waar zij spoedig opnieuw zullen uitloopen.

De meest toegepaste wijze van voortkweken is zeker die door het scheuren der oude knollen. Tegelijk met het schoonmaken kan dit geschieden. Bij het scheuren moet men echter goed toezien, dat op de knollen, die men afsnijdt, zich steeds een stukje van den wortelhals met één of meer oogen bevindt. Snijdt men toch een knol zonder zoo'n oog af, dan zal men lang moeten wachten voor die uitloopt, wat nooit geschiedt, om de eenvoudige reden, dat een *Dahlia* geen echte knol, maar een knolvormige wortel heeft en deze laatsten, met weinig uitzonderingen, nooit knoppen vormen. De afgesneden knollen worden precies op dezelfde wijze behandeld als de ouden.

Men onderscheidt van de *Dahlia's* z.g.n. *Cactus- of Edel-Dahlia's*, *Enkele Cactus-Dahlia's*, *Pijpvormige of Grootbloemige Dahlia's*, *Liliput-Dahlia's*, *Pioen-Dahlia's* en *Enkele Dahlia's*. Het hangt van ieders smaak af, welke men het mooiste vindt, waarom ik hieronder de fraaiste en meest aanbevelenswaardige verscheidenheden van ieder der vier vormen laat volgen.

CACTUS OF EDEL-DAHLIA'S:

Fairy, zuiver wit, petalen eenigszins rood, gebogen; *Balmung*, schitterend vuurrood, achterzijde der bloemblaadjes verguld geel; *Pink Pearl*, levendig rose met wit hart, rijkbloeiend; *W. Hopkins*, zeer donker bruinrood, groot en rijkbloeiend; *H. F. Robertson*, zuiver geel, grootbloemig; *Rev. D. R. Williamson*, donker violet, grootbloemig; *Delight*, zacht vleesch-

kleurig rose, naar het hart in geel overgaand; *Cockatoo*, helder kanariegeel in wit uitlopend; *Thuringia*, helder oranje-scharlaken, groot en rijkbloeiend; *Emma*, traai lila, donker getint.

ENKELE CACTUS-DAHLIA'S:

Marguerite, zuiver wit; *Pirate*, karmijnrood; *Sir Walter*, helder lila; *Novar*, donker violet; *Lochiel*, zalmkleurigrood; *Earl of Ravenswood*, helder oranje.

PIJPVORMIGE OF GROOTBLOEMIGE DAHLIA'S:

John Walker, wit; *Mrs. Morgan*, lila; *Chieftain*, paars; *Henriette*, geel met bruin; *Colonist*, bruin en lila; *Rundkopf*, lila-zalmkleurig.

LILIPUT-DAHLIA'S:

Friedrich Ruckert, wit; *Venus*, roomwit; *Incendie*, rood; *Kleber*, lila; *Edith Bryant*, geel met rood gestreept; *Vera*, zuiver geel.

PIOEN- OF SPLENDID-DAHLIA'S:

Koningin Wilhelmina, zuiver wit, zeer grootbloemig, weinig gevuld; *Roem van Baarn*, vleeschkleurig rose, goed gevuld; *Hertog Hendrik*, donker bloedrood, grootbloemig; *Koningin Emma*, zacht rose met gelen gloed; *Pauze Kruger*, helder karmijnrood; *Germania*, donker scharlakenrood.

ENKELE DAHLIA'S. Deze worden slechts zelden op naam gekweekt, waarom men het best doet bij een vertrouwd kweeker gemengde verscheidenheden te stellen.

E. TH. W.